

Warszawa, dnia 6 czerwca 2011 r.

RPO–672824-VII-720.6/11/PK

Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w
celu wytrzeźwienia
Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy
(wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie Artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 10 maja 2011 r., do pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy (dalej: PdOZ lub Izba), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” oraz z Wydziału Karnego Postępowania Wykonawczego.

Celem wizytacji zapobiegawczej Krajowego Mechanizmu Prewencji, było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji przedstawionej przez Zastępcę Naczelnika Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy;

- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia cel dla zatrzymanych;
- zapoznaniu się następującą dokumentacją: protokołem wizytacji PdOZ przeprowadzonej w dniu 14 grudnia 2011 r. przez sędzię Sądu Okręgowego w Bydgoszczy; protokołem oględzin obiektu budowlanego w związku z dopuszczeniem go do użytkowania sporządzonym przez Zespół Państwowego Inspektora Sanitarnego MSWiA na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego oraz ze świadectwem wzorcowania alkomatu;
- przeprowadzeniu na osobności rozmów z czterema osobami zatrzymanymi;
- zapoznaniu się z danymi statystycznymi dotyczącymi osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych w roku 2010 oraz w okresie styczeń - kwiecień 2011 r.

Przedstawiciele KMP poinformowali kierownika PdOZ, Zastępcę Naczelnika Wydziału Prewencji oraz obecnego podczas podsumowania I Zastępcę Komendanta Miejskiego Policji w Bydgoszczy, o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

2. Legalność osadzenia w placówce

Pomieszczenia Izby mieszczą się na terenie podległego KMP w Bydgoszczy, Komisariatu Bydgoszcz-Wyżyny znajdującego się przy ul. Ogrody 19 A. Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa oraz doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Opłata za pobyt osoby doprowadzonej do wytrzeźwienia wynosi 100 zł.

Z informacji przekazanych osobom wizytującym wynika, że w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. w placówce przebywało ogółem 4012 osób. Podstawą ich zatrzymania było: podejrzenie popełnienia przestępstwa (3058), polecenie sądu/prokuratora (94). Ponadto w Izbie przebywali cudzoziemcy w celu wydalenia (30). W związku z faktem, iż w Izbie umieszczane są zarówno osoby w celu wytrzeźwienia, jak i osoby podejrzane o popełnienie przestępstwa znajdujące się pod wpływem alkoholu, całkowita liczba osób

nietrzeźwych przebywających w Izbie w 2010 r. wyniosła 2400. Spośród tej grupy, 830 osób doprowadzonych zostało do wytrzeźwienia (w tym 9 nieletnich), resztę zaś stanowiły osoby podejrzane o popełnienie przestępstwa znajdujące się jednocześnie w stanie nietrzeźwości.

W okresie od 1 stycznia do 31 kwietnia 2011 r. w Izbie przebywało łącznie 1541 osób. Zatrzymanych i umieszczonych w Izbie w związku podejrzeniem popełnienia przestępstwa zostało 1219 osób; na polecenie sądu lub prokuratora – 35. Liczba osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia wyniosła 284 (w tym 3 nieletnich). W analizowanym okresie, w Izbie przebywali ponadto 3 cudzoziemcy w celu wydalenia.

W czasie wizytacji Mechanizmu w PdOZ przebywały cztery osoby zatrzymane. Czas ich pobytu w Izbie, nie przekroczył w trakcie wizytacji granicy określonej przepisami prawa.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

W PdOZ pełni służbę 10 funkcjonariuszy Policji. Poza nimi, przy obsłudze Izby zatrudniony jest także pracownik cywilny. Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika Izby, przeszukania umieszczanych w jednostce kobiet dokonują funkcjonariuszki Policji z innych wydziałów, pełniące dyżury w danym dniu w Komendzie. W zakresie pomocy przedmedycznej oraz stosowania środków przymusu bezpośredniego, funkcjonariusze szkoleni są w trakcie trwania kursów podstawowych i specjalistycznych w momencie przyjęcia do Policji i w dalszym etapie służby (kursy specjalistyczne). Z informacji przedstawionej w tym zakresie przez kierownika PdOZ wynika, iż ostatnie szkolenia miały miejsce kilka lat temu.

Przeszukania osób zatrzymanych odbywają się w pokoju lekarskim, w sposób zapewniający poszanowanie godności osoby umieszczanej w Izbie i wykluczający obecność osób postronnych w trakcie takich czynności.

Z informacji przekazanych osobom wizytującym wynika, że okresie od 1 stycznia 2010 r. do dnia wizytacji miały miejsce dwa wydarzenia nadzwyczajne – ugryzienie funkcjonariusza Policji pełniącego służbę w PdOZ przez osobę zatrzymaną oraz usiłowanie zamachu samobójczego. Postępowania wyjaśniające

przeprowadzone w tych sprawach nie ujawniły nieprawidłowości w działaniach funkcjonariuszy.

W roku ubiegłym oraz bieżącym, wobec 18 osób zatrzymanych i umieszczonych w Izbie, zastosowano środek przymusu bezpośredniego w postaci pasa obezwładniającego. Powodem użycia środka było zachowanie zatrzymanych stwarzające zagrożenie dla nich samych oraz osób trzecich.

Osoby zatrzymane, z którymi rozmawiano nie zgłaszały żadnych uwag odnośnie sposobu traktowania zarówno w chwili zatrzymania, jak i w trakcie pobytu w Izbie.

Zgodnie z informacją przekazaną wizytującym przez kierownika Izby, osoby zatrzymane, podczas pobytu w PdOZ nie mogą używać wyrobów tytoniowych. Zauważyć należy, iż obowiązujący zakaz stoi w sprzeczności z § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 maja 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów oraz w środkach przewozu osób podlegających ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. Nr 97, poz. 564).

4. Prawo do informacji

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osób zatrzymanych i umieszczanych w PdOZ jest *Regulamin pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* (dalej: regulamin). Wizytującym przedstawiono również jego treść przetłumaczoną na języki obce. Zgodnie z wyjaśnieniami funkcjonariuszy, osoby umieszczane w Izbie mają możliwość zapoznania się z jego treścią podczas pobytu w pokoju dyżurnego, w trakcie czynności związanych z przyjmowaniem do Izby. Taka praktyka w ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji nie gwarantuje rzetelnego zapoznania się osób zatrzymanych z przysługującymi im prawami oraz ciążącymi na nich obowiązkami w trakcie pobytu w Izbie. Zatrzymanie w PdOZ stanowi dla wielu z nich nowe doświadczenie związane nieodłącznie ze stresem, uniemożliwiającym pełne zrozumienie przepisów regulaminu, z którym mogą zapoznać się jedynie w opisany wyżej sposób.

W rozmowach indywidualnych prowadzonych przez osoby wizytujące, trzy osoby zatrzymane przyznały, iż nie zapoznały się z regulaminem gdyż w trakcie umieszczania w Izbie znajdowały się w stanie nietrzeźwości. W trakcie przeprowadzania rozmów, ich stan w ocenie wizytujących umożliwiał zapoznanie się z treścią regulaminu. Byłoby to możliwe, gdyby w PdOZ poza przedstawionym wyżej opisem zapoznawania się osób zatrzymanych z regulaminem, praktykowany byłby także sposób alternatywny, polegający np. na wydawaniu regulaminu do pokoju dla zatrzymanych, lub jego umieszczeniu na wewnętrznej stronie drzwi tych pomieszczeń.

Rozmówcy zaprzeczyli także jakoby zostali poinformowani o możliwości złożenia zażalenia na zatrzymanie w terminie 7 dni do sądu rejonowego. Zgodnie z art. 244 § 2 k.k. zatrzymanego należy natychmiast poinformować o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu prawach. Ustawa nie określa *expressis verbis* formy poinformowania. Niemniej jednak „Obowiązek poinformowania zostanie zrealizowany tylko wówczas, gdy wymagany przez ustawę zakres informacji, przekazany w sposób zrozumiały, dotrze do świadomości zatrzymywanego. Trzeba wobec tego uwzględnić m.in. stan psychiczny takiej osoby, jej poziom intelektualny, a także stan zdrowia, a gdy jest to osoba niewładająca językiem polskim - pośrednictwo tłumacza” (Paprzycki Lech w: J. Grajewski, L.K. Paprzycki, M. Płachta, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Tom I i II, Zakamycze, 2003). Odebranie od zatrzymanego podpisu pod protokołem zatrzymania zawierającym pouczenie o prawie do złożenia zażalenia do sądu na zatrzymanie czy też zawierającym oświadczenie o wysłuchaniu ustnego pouczenia, nie może być zatem utożsamiane z prawidłowym pouczeniem. Skoro w PdOZ w Bydgoszczy żaden z zatrzymanych nie wiedział o prawie do złożenia zażalenia na zatrzymanie, to należy domniemywać, że powinność wynikająca z treści art. 244 § 2 k.p.k. nie została spełniona.

Na podkreślenie zasługuje natomiast praktyka polegająca na umożliwianiu osobie zatrzymanej powiadomienia osoby bliskiej o fakcie zatrzymania i umieszczenia w Izbie. Rozmówcy potwierdzili taką możliwość dodając, iż mogli samodzielnie przeprowadzić w tym celu rozmowę telefoniczną z osobami bliskimi.

5. Warunki bytowe

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia usytuowane są na parterze oraz w suterenie Komisariatu Policji Bydgoszcz-Wyżyny. Na parterze zlokalizowano pokój dyżurnego, pokój lekarski, pokój do przygotowywania i porcjowania posiłków oraz pokoje dla zatrzymanych. W suterenie znajdują się: sanitariat dla zatrzymanych oraz magazyn pościeli i odzieży czystej. Ponadto, na klatce schodowej łączącej pomieszczenia dla osób zatrzymanych położonych na parterze z pomieszczeniami Izby w suterenie, przechowuje się pościel i odzież brudną oraz odzież wierzchnią zatrzymanych.

Warto dodać, iż w 2010 r. wizytowana jednostka przeszła gruntowną modernizację polegającą na dobudowaniu nowego budynku, w którym znajduje się obecnie 10 z 18 pokoi dla zatrzymanych.

W wizytowanym PdOZ, wszystkie pokoje dla zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia osób, są 2-osobowe. Stan wszystkich ocenić należy jako dobry. W rogu każdego z pokoi znajduje się kącik sanitarny, wydzielony z powierzchni pokoju za pomocą murowanych przegród o wysokości ok. 1,2 m. Poza sedesem, jego wyposażenie stanowi kosz na śmieci oraz umywalka z dopływem ciepłej wody. W dniu wizytacji, w kąciakach dostępny był papier toaletowy oraz mydło w płynie.

W pokojach panowała odpowiednia do pory roku temperatura i nie było w nich duszno. Ogrzewanie 8 pokoi odbywa się za pomocą grzejników ogrzewania centralnego zamontowanych pod oknami i zabezpieczonych za pomocą metalowej siatki. W pozostałych 10 pokojach (znajdujących się w dobudowanej części) zastosowano ogrzewanie podłogowe. W pomieszczeniach działa wentylacja grawitacyjna. Dodatkowym sposobem wentylowania pokoi jest otwieranie okien.

Każdy z pokoi wyposażony jest w kamerę przekazującą obraz bezpośrednio do pokoju dyżurnego. Umieszczenie kamery lub kąt jej widzenia, w ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji winien zostać zmieniony z uwagi na fakt, iż obecne położenie umożliwia obserwację części intymnych osób zatrzymanych w trakcie załatwiania przez nie potrzeb fizjologicznych.

W każdym z pokoi zainstalowano instalację przyzywową oraz oświetlenie wystarczające do czytania i pisania.

Stan czystości pokoi dla zatrzymanych nie budził zastrzeżeń wizytujących.

Ogląd pozostałych pomieszczeń, w tym pomieszczeń magazynowych, pokoju lekarskiego, kuchni oraz rzeczy przeznaczonych dla zatrzymanych (dresy, obuwie, koce, materace, ręczniki, bielizna pościelowa etc.), nie ujawnił nieprawidłowości. Wśród środków służących do utrzymania higieny znajdujących się w magazynie dostępne były również środki higieny osobistej dla kobiet.

Izba posiada magazyn centralny znajdujący się w suterenie. Poza bielizną i odzieżą czystą, materacami oraz kocami, znajdują się w nim przybory toaletowe oraz artykuły higieny osobistej dla kobiet. W magazynie przechowywana jest ponadto odzież zastępcza, w którą mogą przebrać się osoby zatrzymane.

Pościel i odzież brudna pakowana jest do osobnych worków i składowana w magazynie znajdującym się na klatce schodowej. Jak wynika z informacji przekazanej w tej kwestii przez kierownika Izby, brudna pościel i odzież odbierana jest z Komisariatu raz w tygodniu przez funkcjonariuszy KMP w Bydgoszczy, a następnie przekazywana do zewnętrznej firmy świadczącej usługi pralnicze.

Rzeczy osób zatrzymanych (poza odzieżą wierzchnią oraz depozytem wartościowym), przechowywane są w osobnych, zamykanych półkach znajdujących się w szafie stojącej obok wejścia do pokoju lekarskiego. Depozyt wartościowy deponowany w woreczkach depozytowych, przechowywany jest zaś w szafie pancерnej znajdującej się na korytarzu Izby. Odzież wierzchnia osób zatrzymanych, jak wspomniano wcześniej, przechowywana jest na wieszakach w magazynie znajdującym się na klatce schodowej prowadzącej do pomieszczeń Izby zlokalizowanych w suterenie.

Posiłki dla zatrzymanych dostarczane są z Aresztu Śledczego w Bydgoszczy w specjalnych termosach zachowujących ich temperaturę, a następnie porcjowane i wydawane osobom przebywającym w Izbie w naczyniach jednorazowych. Osoby doprowadzone do wytrzeźwienia otrzymują do picia wodę.

Osoby zatrzymane mają możliwość utrzymania higieny osobistej poprzez skorzystanie z 1 z 3 natrysków znajdujących się w sanitariacie zlokalizowanym w

suterenie. Stan czystości tego pomieszczenia nie budził zastrzeżeń wizytujących. Poza natryskami znajduje się w nim kabina ustępowa oraz umywalka. W dniu wizytacji w sanitariacie dostępne były mydło oraz papier toaletowy. Z informacji przekazanych przez kierownika Izby wynika, że ręczniki wydawane są osobom zatrzymanym do pokoi wraz z materacem, prześcieradłem, kocem oraz pościelą.

W Izbie, do dyspozycji zatrzymanych znajdowały się czasopisma.

Osoby zatrzymane, z którymi rozmawiali przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji, nie zgłosiły żadnych uwag co do warunków bytowych w PdOZ.

6. Prawo do ochrony zdrowia

Przed umieszczeniem w Izbie, badaniu lekarskiemu poddawane są osoby doprowadzone w celu wytrzeźwienia, pozostałe tylko wówczas, gdy jest taka potrzeba lub zatrzymany tego żąda. Badania nie odbywają się na miejscu, lecz zatrzymani są dowożeni w tym celu do szpitala MSWiA w Bydgoszczy. W razie nagłego zachorowania zatrzymanego w Izbie, wzywane jest pogotowie ratunkowe. Wtedy badanie odbywa się w pokoju lekarskim. Pomieszczenie to wyposażono w umywalkę, leżankę, biurko, krzesła oraz parawan. Jak wynika z informacji udzielonej wizytującym przez kierownika Izby, obecność funkcjonariusza Policji w trakcie udzielanych w Izbie świadczeń medycznych, uzależniona jest od zgłoszenia takiej potrzeby przez lekarza.

W pokoju lekarskim znajduje się także alkomat. W dniu wizytacji świadectwo wzorcowania urządzenia było aktualne.

7. Rekomendacje Krajowego Mechanizmu Prewencji

W wyniku czynności przeprowadzonych podczas wizytacji zapobiegawczej w PdOZ w Bydgoszczy, Krajowy Mechanizm Prewencji wydał rekomendacje mające na celu właściwą realizację standardów międzynarodowych i aktów prawa krajowego.

Krajowy Mechanizm Prewencji, w celu poprawy stanu przestrzegania praw przysługujących umieszczonym w Izbie osobom zatrzymanym, rekomenduje konieczność przedsięwzięcia następujących działań:

1. przeprowadzenie szkoleń wśród funkcjonariuszy pełniących służbę w Izbie z zakresu udzielania pomocy przedmedycznej oraz stosowania środków przymusu bezpośredniego;
2. umożliwienie osobom zatrzymanym palenia wyrobów tytoniowych zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 maja 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów oraz w środkach przewozu osób podlegających ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. Nr 97, poz. 564);
3. rozważenie wprowadzenia alternatywnych sposobów zapoznawania się przez osoby zatrzymane z treścią obowiązującego ich w Izbie regulaminu;
4. zmianę położenie lub kąta widzenia kamer w pokojach dla zatrzymanych w celu wyeliminowania możliwości oglądania części intymnych osób zatrzymanych w trakcie załatwiania przez nie potrzeb fizjologicznych;